

MIETTEITÄ JA MUISTOJA ”JÄÄKÄRIEN JÄLJILLÄ”- MATKALTA.
kirjoittanut Eeva-Riitta

Täysi bussi starttasi 4.7. klo 6,15 Kiasman edestä kohti Länsisatamaa matkanjohtajana ja oppaana maan mainio Kyösti Toivonen. Matkan oli järjestänyt Jääski-seura ja suurin osa mukana olijoista olikin jääskeläisiä ja heidän puolisoitaan, mutta mukana oli myös muitakin kuin karjalaisia. Heidät oli tuonut porukkaan matkamme aihe Jääkärit.

Parin tunnin laivamatkan jälkeen auton nokkaa kääntyi kohti Tarttoa. Matkalla pysähdyimme katsomassa Paiden saksalaislinnoituksen raunioita ja sitten Pölsämaalla syömässä. Tarttoon oli varattu aikaa ja saimme nähdä ikivanhan linnoituksen paikan Toomemäellä sekä punatiilisen 1400-luvulla rakennetun Tuomiokirkon rauniot. Kuitenkin tärkein kohde oli talo, jossa on solmittu Tarton rauha.

Pihalla olevassa muistopatsaassa on sanat suomeksi ”14.X. 1920 Tässä talossa solmittiin Suomen ja Neuvosto-Venäjän välinen rauhansopimus”, ts. sopimuksella sovittiin Suomen ja Venäjän väliset rajat, jotka eivät enää ole voimassa. Kaikenlaisia mietteitä liikkui päässäni tuon jälkeen. Tarton keskusta oli kaunistunut valtavasti edellisen käyntini jälkeen. Kauneimpina jäivät mieleeni Yliopiston päärakennus, sen vieressä oleva kiva kahvila, jonne meille oli varattuna päiväkahvit, Postimees-lehden rakennus ja suloinen ”Suutelevat opiskelijat” -suihkupatsas Raatihuoneen edessä. Paljon olisi ollut katseltavaa, mutta majapaikkaamme oli vielä aikamoinen matka. Auton ikkunasta vilahtelivat ohi kauniit hopeanvihreät vehnäpellot ja ruispellot sinisenään ruiskukkia. Meiltä nuo kauniit kukat ovat kokonaan kadonneet viljapelloilta, tehoviljelyksenkö aikaansaamana? ”Liikennelaskijoita” – haikaroita sähköpylväiden päällä olevine pesineen vilahteli tuon tuostakin ohitsemme.

Matka jatkui kohti Taageperan linnaa, Viron huomattavinta 1903 rakennettua jugend-rakennusta. Se on tilaushotelli-ravintola, vain ryhmille. Kartanoa ympäröi kaunis puisto ja rakennusta vastapäätä on valkea huonokuntoinen rakennus, joka toimii vanhainkotina. Meitä odotti illallinen. Huoneet olivat tilavat ja mukavat ja kaikki erilaisia. Meidän huoneessamme oli hienot jugend-tapetit. Käsityöihmisenä silmäni pisti erikoisesti kartanon salien istuinryhmien alla olevat kauniit räsymatot. Kartanossa tietenkin kummitelee, mutta haamu ei näyttäytynyt meille. Kartano on nykyisin yksityisomistuksessa.

Hyvin nukutun yön ja aamiaisen jälkeen matka jatkui kohti Valgaa, rajakaupunkia. Pysähdyimme sitä ennen vielä Pajun suuren taistelun paikalla, jonka kunniaksi on pystytetty korkealle maajalustalle patsas. Sen ympärillä olevilla paikoilla olivat suomalaiset Pohjan Pojat olleet taistelemassa 1919 Viron vapauden puolesta. Läheisen Pajun kartanon puistossa oli muistomerkki, jossa teksti ”Pohjan Pojat 1919. Taa ilmojen käy teon uljaan muisto ja maine vapaus vaalijanaan, siunaus seppelään”.

Valkan kirkon seinästä löytyi suuri marmorilaatta, jossa luetellaan nimeltä 113 kaatunutta suomalaista. ”Viron vapauden puolesta kaatuivat Valkin, Marieburgin ja Petserin rintamalla seuraavat Pohjan Poikien rykmentin sotilaat. Upseerit Jääklutn. Antti Kärnä, jääklutn. Einar Marssina, jääkvänr. Ragnar Oivo, vänr. Yrjö Laurikainen ... lisäksi 19 aliupseeria ja 90 sotilasta. Haavoittunut 8 upseeria, 31 aliupseeria ja 175 miestä”.

Nämä muistomerkit kertovat koruttomalla tavallaan niistä urheista suomalaisista miehistä, jotka henkensä uhalla halusivat lähteä taistelemaan Viron vapauden puolesta. Näistä tapahtumista Viro vielä tänään tuntee halua maksaa ”Kunniavelkaa” Suomelle!

Matka jatkui Riikaan, jossa n. tunnin pysähdys ja kiireinen kävely vanhassa kaupungissa. Sitten Jurmalan pitkän rantakaupungin läpi Riianlahden rannalla olevalle jääkärien viimeisen taistelupaikan muistomerkille. Se sijaitsee rantatörmän päällä ja ympärillä näkyvät vieläkin selvästi taisteluhautojen paikat. Uusi metsä on kasvanut tietenkin paikalle. Muistomerkkin teksti ”Suomen jääkärit taistelivat 1. Maailmansodan aikana tällä itärintaman pohjoisimmalla osalla elokuusta joulukuuhun 1916.”

Kylmät väreet menivät pitkin selkäpiitä ajatellessani niitä nuoria intomielisiä miehiä, jotka täällä kohta sata vuotta sitten taistelivat tietämättä itsekään tarkkaan ”minkä vuoksi?” Hehän olivat lähteneet Saksaan oppiakseen taistelemaan ja siten saadakseen mahdollisuuden Suomen vapautukseen Venäjältä.

Ajoimme ”Jääkäriin morsiamen” kaupungin Tukumsin läpi. Kyösti oli keväällä käynyt etsimässä ravintolaa, joka liittyy tuohon laulunäytelmään, mutta sitä ei enää ole. Kaupungin kadut ovat kapeita ja huonokuntoisia, niin ettei suuri automme olisi voinut siellä liikkua. Matkamme jatkui kohti seuraavaa majapaikkaamme Jaunmokun kaunista, hyvin hoidettua 1907 rakennettua kartanoa, entistä metsästyslinnaa.

Sen suureen tallirakennukseen oli rakennettu matkustajahuoneet. Alakertaan oli juuri valmistunut kongressi-neuvottelutila. Päärakennuksessa oli ravintola, jossa jo odotti maittava päivällinen ja seurusteluhuoneet upeine jugendlamppuineen, kaakeli-uunineen ja erikoisine huonekaluineen Yläkerroksissa oli taidenäyttely ja valokuvanäyttelyt. Alue oli suuri ja hyvin hoidettu lampineen, suihkulähteineen ja istutuksineen. Oli mukavaa istahtaa päärakennuksen edustalle nauttimaan lämpimästä, kauniista kesäillasta.

Seuraavan aamun maittavan aamiaisen jälkeen matka jatkui Kuurinmaan Kuldigan kautta Aprikiin, jossa saimme tutustua ensin pieneen, kauniiseen sinivalkoiseen kirkkoon. Kas kummaa, kirkon lattialla oli kaunis, rauhallinen, kuviollinen matto, varmaan paikallisin voimin kudottu. Täältä opas lähti mukaamme ns. Mannerheimin kartanoon. Karl Gustav Mannerheimin venäläinen vaimo oli 1900-luvun alussa omistanut muutamia vuosia Apriken kartanon. Kartano, joka on yksikerroksinen ns. maalaiskartano on ollut vuodesta 1922 kouluna, välillä muussakin käytössä ja nyt taas kouluna. Rakennuksen vinttikerroksessa on tonttumuseo, pitäjämuseo sekä meidän kohteemme ”Mannerheim-huone”. Huoneen seinillä oli kuvia, kunniakirjoja ja kaikenlaisia muistoja Mannerheimistä ja kaapeissa Mannerheimin elämään liittyviä kirjoja. Rakennuksen päädyssä oli kolmikerroksinen torni ja pitkällä sivulla kolmio, jossa kruunu ja pari vaakunaa. Rakennus oli rakennettu jo 1700-luvulla. Tuntuu ihmeelliseltä, että Latviassa vaalitaan ja säilytetään Mannerheimin muistoa. Mielenkiintoinen paikka!

Matka jatkui kohti päätepysäkkiämme Liepajan kaupunkia, jota saksalaisten aikaan sanottiin Libauksi ja ns. **valakirkkoa**.

Matkan kohokohtana oli Pyhän Kolminaisuuden kirkko. Kirkko on komea katedraali, jossa suomalaiset jääkärit vanhoivat valansa. Suorakaiteen muotoisen kirkkosalin oikealla reunalla on valkealla liinalla peitetty pöytä ja sen päällä Suomen lippu, Jääkärilippu, kaksi palavaa kynttilää, kukkia maljakossa ja seinällä marmorilaatta, jossa teksti:

”Suomalaiset jääkärit vanhoivat täällä 13. helmikuuta 1918 uskollisuutta Suomen lailliselle hallitukselle lippunsa vihkimistilaisuudessa ennen lähtöään maansa vapaustaisteluun.”

Meitä oli vastassa kirkon urkuri, joka oli luvannut säestää meitä parin laulun verran. Niinpä Viskarin sisarukset opettivat urkurille pikavauhdilla laulun Jääkäriin morsiamesta ja virren ”Herraa hyvää kiittäkää”. Mieliinpainuva tilaisuus alkoi urkurin soittaessa Bachia, sitten lauloimme em. laulut urkurin säestyksellä ja vielä kolmantena Karjalaisten laulun, Kyösti-Lea lukivat Jääkäriin marssin sanat ja vielä hiukan Bachia. Lippulaulumme jäi laulamatta!

Hiljaisina ja mietteissämme poistuimme kirkosta kohti ruokailupaikkaamme, jossa meille tarjottiin hyvää, paikallista perinneruokaa; savukalapataa.

Nyt oli nähty kaikki se, jota varten olimme matkaan lähteneet. Auton nokka kohti Riikaa. Matkan varrella joimme Hessburgerissa kahvit donitsien kera. Kyösti oli varannut meille Radisson-hotellista illallisen ja majoituksen. Aamulla loistavan aamiaisen jälkeen ajoimme Väinä-joen-Daugava-joen toiselle puolelle vanhaan kaupunkiin. Auto parkkiin ja kävelytutustumassa vanhan kaupungin kauniisiin rakennuksiin, sitten autoon ja toiselle puolelle vanhaa kaupunkia kävelyretkelle katselemaan Jugend-rakennuksien ulkosivuja. Ne olivat kuin karamellejä kauniine koristeineen ja herkullisine väreineen. Taas autoon ja kohti Latvian ja Viron rajaa. Vielä poikkesimme Munckhausen-museoon, jossa selvisi, että paroni oli alkujaan latvialainen. Ihmisen

kokoinen Munckhausen-patsas muistutti selvästi kasvoiltaan Danny Keyn- kasvoja. Siitä muistinkin, että ko. näyttelijä oli esittänyt paronia Munckhausen-elokuvassa.

Meillä oli Tallinnan satamassa tunti ostosaikaa, Tallinkin Superstar-laivan nokka kohti Helsinkiä, jonne saavuimme n. klo 20.

Mieleeni jäi ihmetys, kuinka siistiä oli kummassakin maassa. Meillä suomalaisilla olisi paljon oppimista. Näin yhden ainoan paperiroskan kadulla. Toinen mieliinpainuva asia oli upeat kukkalaitteet joka paikassa, joka kylässä ja kaupungissa. Niiden värit olivat yhteensointuvat, kukat hyvinhoidettuja ja reheviä. Tosin olimme Suomea etelämmässä, mutta kaikesta näki, että noita kukkia hoidettiin asiantuntemuksella.

Kokonaisuudessaan matka oli antoisa. Ainakin minä sain tietoa Suomen Pojista, Pohjan Pojista ja Jääkäreistä monin verroin enemmän kuin olin etukäteen olettanut. Mutta Kyösti on Kyösti, monipuolinen tietoniekka, joka osaa kertoa asioista hauskesti ja innostavasti. Uskallan sanoa meidän kaikkien puolesta: LÄMMIN KIITOS JA VOIMIA TULEVIA MATKOJA VARTEN!